Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 24ης Οκτωβρίου 2013*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική ασφάλιση — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 — Οικογενειακή παροχή — Επίδομα τέκνου — Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα τη χορήγηση παροχής ως αυτομάτως παρεχόμενης μείωσης φόρου λόγω τέκνου — Μη σώρευση των οικογενειακών παροχών»

Στην υπόθεση C-177/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Λουξεμβούργο) με απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Απριλίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Caisse nationale des prestations familiales

κατά

Salim Lachheb,

Nadia Lachheb,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász, A. Rosas (εισηγητή), D. Šváby και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το Caisse nationale des prestations familiales, εκπροσωπούμενο από τον A. Rodesch, avocat,

— το ζεύγος Lachheb, εκπροσωπούμενο από τον C. Rimondini, avocat,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους V. Kreuschitz και G. Rozet,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 18 ΣΛΕΕ και 45 ΣΛΕΕ, των άρθρων 1, στοιχείο κα', σημείο i, 3 και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 647/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2005 (ΕΕ L 117, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ L 257, σ. 2).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Caisse nationale des prestations familiales (εθνικού ταμείου οικογενειακών παροχών, στο εξής: CNPF) και του ζεύγους Lachheb, οι οποίοι είναι κάτοικοι Γαλλίας και εκ των οποίων ο ένας εργάζεται στο Λουξεμβούργο και ο έτερος στη Γαλλία, σχετικά με απόφαση του CNPF να συμπεριλάβει μια παροχή που αποκαλείται «επίδομα τέκνου» στη βάση υπολογισμού για τον καθορισμό των οικογενειακών παροχών που δικαιούται το ζεύγος Lachheb και οφείλει να καταβάλει το λουξεμβουργιανό κράτος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η πρώτη, η πέμπτη, η όγδοη και η δέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1408/71 έχουν ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι οι κανόνες συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών περί κοινωνικής ασφάλισης εντάσσονται στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και οφείλουν να συμβάλλουν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής τους και των συνθηκών απασχόλησής τους·

[...]

ότι πρέπει, στο πλαίσιο αυτού του συντονισμού, να υπάρξει εγγύηση, στο εσωτερικό της Κοινότητας, για ίση μεταχείριση των εργαζομένων που είναι πολίτες κρατών μελών καθώς και των προσώπων που έλκουν απ' αυτούς δικαιώματα και των επιζώντων αυτών έναντι διαφόρων εθνικών νομοθεσιών·

[...]

ότι πρέπει οι μισθωτοί και μη μισθωτοί εργαζόμενοι οι οποίοι διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας να υπάγονται στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως ενός μόνον κράτους μέλους, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι σωρεύσεις εφαρμοστέων εθνικών νομοθεσιών και οι επιπλοκές που μπορεί να προκύψουν από αυτές·

[...]

ότι, για να διασφαλιστεί καλύτερα η ισότητα μεταχείρισης όλων των εργαζομένων που απασχολούνται στο έδαφος ενός κράτους μέλους, πρέπει να καθορίζεται ως εφαρμοστέα νομοθεσία, κατά γενικό κανόνα, η νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ο ενδιαφερόμενος ασκεί την έμμισθη ή μη δραστηριότητά του».

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού αυτού αναφέρει τους ορισμούς που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αυτού.

5 Το άρθρο 1, στοιχείο κα′, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«i) ως “οικογενειακή παροχή” νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα, προοριζόμενη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, με εξαίρεση τα ειδικά επιδόματα τοκετού ή υιοθεσίας που αναφέρονται στο παράρτημα II·

ii) ως “οικογενειακό επίδομα” νοείται η περιοδική παροχή εις χρήμα που χορηγείται αποκλειστικά ανάλογα με τον αριθμό και, ενδεχομένως, την ηλικία των μελών της οικογενείας».

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Τα πρόσωπα για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

7 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού 1408/71, ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή σε όλες τις νομοθεσίες σχετικά με τους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορούν τις οικογενειακές παροχές.

8 Κατά το άρθρο του 4, παράγραφος 2, ο κανονισμός αυτός ισχύει για τα γενικά και ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, με ή χωρίς συνεισφορά, καθώς και για συστήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις του εργοδότη ή του πλοιοκτήτη εν σχέσει προς τις παροχές που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

9 Στο άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού ορίζονται τα εξής:

«Τα κράτη μέλη αναφέρουν στις δηλώσεις που κοινοποιούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 97 τις νομοθεσίες και τα συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2α, τις ελάχιστες παροχές που αναφέρονται στο άρθρο 50 καθώς και τις παροχές που προβλέπονται στα άρθρα 77 και 78.»

10 Υπό τον τίτλο «Γενικοί κανόνες», το άρθρο 13 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14γ και 14στ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή αν η επιχείρηση ή ο εργοδότης που το απασχολεί έχει την έδρα της ή την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους·

[...]»

11 Το άρθρο 73 του κανονισμού 1408/71 προβλέπει τα εξής:

«Ο μισθωτός ή μη μισθωτός που υπάγεται στη νομοθεσία κράτους μέλους δικαιούται, για τα μέλη της οικογένειάς του που κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, τις οικογενειακές παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους, σαν να κατοικούσαν τα μέλη αυτά στο έδαφος του κράτους αυτού, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παραρτήματος VI».

12 Το άρθρο 76 του κανονισμού αυτού έχει ως εξής:

«1. Όταν καταβάλλονται οικογενειακές παροχές, κατά την ίδια περίοδο, και για το ίδιο μέλος της οικογένειας λόγω άσκησης μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχουν την κατοικία τους τα μέλη της οικογένειας, αναστέλλεται το δικαίωμα προς είσπραξη οικογενειακών παροχών που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, ενδεχομένως, κατ' εφαρμογή των άρθρων 73 και 74, μέχρι του ποσού που προβλέπεται από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους.

2. Εάν δεν υποβληθεί αίτηση παροχών στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου διαμένουν τα μέλη της οικογενείας, ο αρμόδιος φορέας του άλλου κράτους μέλους μπορεί να εφαρμόζει τις διατάξεις της παραγράφου 1, ως εάν εχορηγούντο οι παροχές στο πρώτο κράτος μέλος.»

13 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1612/68 ορίζει τα εξής:

«1. Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών να έχει, λόγω της ιθαγένειάς του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχόλησης και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.

2. Απολαύει των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.»

14 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ L 74, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό 118/97 (στο εξής: κανονισμός 574/72), προβλέπει τα εξής:

«α) Το δικαίωμα οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται κατά τη νομοθεσία κράτους μέλους, σύμφωνα με την οποία η κτήση αυτού του δικαιώματος παροχών ή επιδομάτων δεν εξαρτάται από όρους ασφαλίσεως, απασχόλησης ή μη μισθωτής δραστηριότητας, αναστέλλεται όταν, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου και για το ίδιο μέλος της οικογένειας, οφείλονται παροχές είτε δυνάμει μόνο της εθνικής νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους είτε κατ' εφαρμογή των άρθρων 73, 74, 77 ή 78 του κανονισμού [1408/71], και τούτο μέχρι του ποσού των παροχών αυτών.

β) Πάντως, αν έχει ασκηθεί επαγγελματική δραστηριότητα στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους:

i) στην περίπτωση των παροχών που οφείλονται, είτε δυνάμει μόνο της εθνικής νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους είτε δυνάμει των άρθρων 73 ή 74 του κανονισμού, από το άτομο που έχει δικαίωμα οικογενειακών παροχών ή από το άτομο στο οποίο έχουν αυτές χορηγηθεί, το δικαίωμα οικογενειακών παροχών που οφείλονται, είτε δυνάμει μόνο της εθνικής νομοθεσίας αυτού του άλλου κράτους μέλους είτε δυνάμει των εν λόγω άρθρων, αναστέλλεται μέχρι του ποσού των οικογενειακών παροχών που προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί το μέλος της οικογενείας. Οι παροχές που καταβάλλονται από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου κατοικεί το μέλος της οικογενείας βαρύνουν το κράτος μέλος αυτό·

[...]»

15 Πρέπει να τονιστεί, αφενός, ότι ο κανονισμός 1408/71 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166, σ. 1) και, αφετέρου, ότι ο κανονισμός 574/72 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού

883/2004 (ΕΕ L 284, σ. 1), οι δε νέοι αυτοί κανονισμοί άρχισαν να εφαρμόζονται την 1η Μαΐου 2010, σύμφωνα με το άρθρο 91 του κανονισμού 883/2004 και το άρθρο 97 του κανονισμού 987/2009. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, αυτά εξακολουθούν να διέπονται από τους κανονισμούς 1408/71 και 574/72.

Το λουξεμβουργιανό δίκαιο

16 Ο νόμος της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί θεσπίσεως του νόμου περί του επιδόματος τέκνου (*Mémorial* A 2007, σ. 3949) τροποποίησε, από το 2008, το σύστημα της μείωσης φόρου λόγω τέκνου που προέβλεπε η λουξεμβουργιανή νομοθεσία. Το άρθρο 5 του νόμου αυτού, που περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙ αυτού, ορίζει τα εξής:

«Θεσπίζεται ο νόμος της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου.

Τα άρθρα του προαναφερθέντος νόμου έχουν ως εξής:

“Άρθρο 1.

Για κάθε ζων τέκνο, είτε στο κοινό νοικοκυριό του πατέρα και της μητέρας του είτε στο νοικοκυριό του γονέα που έχει μόνος την ευθύνη της ανατροφής και της συντήρησης αυτού, για το οποίο θεμελιώνεται δικαίωμα λήψεως οικογενειακών επιδομάτων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του τροποποιηθέντος νόμου της 19ης Ιουνίου 1985, περί των οικογενειακών επιδομάτων και περί της συστάσεως του Εθνικού Ταμείου Οικογενειακών Παροχών [(*Mémorial* A 1985, σ. 680)], χορηγείται επίδομα τέκνου ως αυτομάτως παρεχόμενη μείωση φόρου η οποία προβλέπεται στο άρθρο 122 του τροποποιηθέντος νόμου της 4ης Δεκεμβρίου 1967 περί φορολογίας εισοδήματος.

Άρθρο 2.

Το επίδομα τέκνου ορίζεται σε 922,50 [ευρώ] ετησίως. Καταβάλλεται κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους στο οποίο αφορά σύμφωνα με τους κανόνες που θα καθοριστούν με την κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα που διαλαμβάνεται στο άρθρο 6.

Η καταβολή του πραγματοποιείται από το [CNPF], το οποίο απαλλάσσεται έτσι από τη σχετική υποχρέωση, στον δικαιούχο των οικογενειακών επιδομάτων που ορίζεται στο άρθρο 5, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, ή, στην περίπτωση που ένας μόνον από τους γονείς του τέκνου έχει την ευθύνη της ανατροφής και της συντήρησης αυτού, στον γονέα που είναι δικαιούχος κατά το άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του τροποποιηθέντος νόμου της 19ης Ιουνίου 1985, περί των οικογενειακών επιδομάτων και περί της συστάσεως του Εθνικού Ταμείου Οικογενειακών Παροχών, μαζί με την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων.

[...]

Άρθρο 4.

Εφαρμόζονται, επίσης, προς εκτέλεση του παρόντος νόμου, με την επιφύλαξη της ενδεχομένως αναγκαίας προσαρμογής της ορολογίας, τα άρθρα 23, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31 του τροποποιηθέντος νόμου της 19ης Ιουνίου 1985 περί των οικογενειακών επιδομάτων και περί της συστάσεως του Εθνικού Ταμείου Οικογενειακών Παροχών, και τα άρθρα 208, τέταρτο εδάφιο, 273, πέμπτο εδάφιο, 276, 278, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, 291, 292bis, 302, τέταρτο εδάφιο, 311, 333, 334, πρώτο εδάφιο, του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Άρθρο 5.

Στην πρώτη περίοδο του πρώτου εδαφίου του άρθρου 6 του τροποποιηθέντος νόμου της 19ης Ιουνίου 1985 περί των οικογενειακών επιδομάτων και περί της συστάσεως του Εθνικού Ταμείου Οικογενειακών Παροχών προστίθεται η φράση "του επιδόματος τέκνου" μετά τη φράση "της έναρξης του σχολικού έτους".

Άρθρο 6.

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος νόμου μπορούν να οριστούν με κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα.

[...]»

17 Το άρθρο 29 του νόμου της 19ης Ιουνίου 1985 περί των οικογενειακών επιδομάτων και περί της συστάσεως του Εθνικού Ταμείου Οικογενειακών Παροχών, στο οποίο παραπέμπει για την εκτέλεσή του το άρθρο 4 του νόμου της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου, κατέστη, κατόπιν της θέσεως σε ισχύ του νόμου της 13ης Μαΐου 2008 περί θεσπίσεως ενιαίου καθεστώτος (*Mémorial* A 2008, σ. 790), το άρθρο 317 του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 29:

«Σε κάθε περίπτωση, οφείλεται μία μόνο παροχή του αυτού είδους ανά τέκνο.

Κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα θεσπίζει διατάξεις για την αποφυγή ή τον περιορισμό της σωρεύσεως, με όριο το επίπεδο του υψηλοτέρου επιδόματος, των παροχών που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο με τις παροχές που προβλέπει για τους ίδιους σκοπούς η νομοθεσία άλλου κράτους.»

18 Το άρθρο 1 της κανονιστικής πράξης του Μεγάλου Δούκα της 19ης Δεκεμβρίου 2008 περί καθορισμού των κανόνων καταβολής του επιδόματος τέκνου από το 2009 (*Mémorial* A 2008, σ. 3305, στο εξής: κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα της 19ης Δεκεμβρίου 2008), που εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 6 του νόμου της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου, προβλέπει τα εξής:

«Από 1ης Ιανουαρίου 2009, το επίδομα τέκνου καταβάλλεται σε μηνιαίες δόσεις των 76,88 [ευρώ] ανά τέκνο για κάθε μήνα στην διάρκεια του οποίου για το δικαιούχο τέκνο, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του νόμου της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου, θεμελιώνεται δικαίωμα για λήψη των οικογενειακών επιδομάτων στο σύνολό τους. [...]

Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο, το επίδομα τέκνου ενσωματώνεται στο εξισωτικό συμπλήρωμα κατά το ποσό των 76,88 [ευρώ] ανά τέκνο για κάθε μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου για το δικαιούχο τέκνο θεμελιώνεται δικαίωμα για λήψη οικογενειακών παροχών εξισώσεως που χορηγούνται λόγω της υποχρεωτικής υπαγωγής στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Λουξεμβούργου. Το εξισωτικό συμπλήρωμα καταβάλλεται σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση με την προσκόμιση βεβαιώσεως καταβολής παροχών από άλλο κράτος που εισπράχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

Η καταβολή του επιδόματος τέκνου πραγματοποιείται με τον ίδιο τρόπο και διαδικασία που ισχύουν για τα οικογενειακά επιδόματα.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Το ζεύγος Lachheb κατοικεί με τα τέκνα του στο Mondelange (Γαλλία). Από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει, αφενός, ότι ο S. Lachheb ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο Λουξεμβούργο, ενώ η σύζυγός του εργάζεται στη Γαλλία, και, αφετέρου, ότι το ζεύγος Lachheb έχει δικαίωμα, δυνάμει της λουξεμβουργιανής νομοθεσίας, επί της εκ μέρους του CNPF καταβολής ενός

«εξισωτικού συμπληρώματος», του οποίου το ύψος αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ των οικογενειακών παροχών τις οποίες δικαιούνται εκ μέρους του κράτους στο οποίο απασχολείται ο S. Lachheb, ήτοι του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, και εκείνων τις οποίες μπορούν να αξιώσουν από το κράτος της κατοικίας τους, ήτοι τη Γαλλική Δημοκρατία.

20 Κατόπιν υποβολής ενστάσεως εκ μέρους του ζεύγους Lachheb, η επιτροπή διοικήσεως του CNPF επιβεβαίωσε μια απόφαση του προέδρου του τελευταίου αυτού η οποία, από τον Απρίλιο του 2009, είχε λάβει υπόψη το επίδομα τέκνου που οφείλεται στο ζεύγος Lachheb σύμφωνα με τη λουξεμβουργιανή νομοθεσία για τον υπολογισμό του εξισωτικού συμπληρώματος που προβλέπει το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, της κανονιστικής πράξης του Μεγάλου Δούκα της 19ης Δεκεμβρίου 2008.

21 Με απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2011 επί της προσφυγής που άσκησε το ζεύγος Lachheb, το Conseil arbitral de la sécurité sociale [διαιτητικό συμβούλιο για υποθέσεις κοινωνικής ασφαλίσεως] μεταρρύθμισε την ως άνω απόφαση αρνούμενο, με βάση το άρθρο 95 του Συντάγματος, να εφαρμόσει την κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα της 19ης Δεκεμβρίου 2008 ως αντικείμενη στον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου, καθόσον ο εν λόγω νόμος εγγυάται ότι οι μειώσεις φόρου λόγω τέκνων τα οποία θεμελιώνουν δικαίωμα για λήψη των οικογενειακών επιδομάτων καταβάλλονται υπό τη μορφή επιδόματος τέκνου ως αυτομάτως παρεχόμενη μείωση φόρου. Το εν λόγω συμβούλιο έκρινε ότι το ζεύγος Lachheb εδικαιούτο να εξακολουθήσει να λαμβάνει, από τον Απρίλιο του 2009, το επίδομα τέκνου που προβλέπεται ως αυτομάτως παρεχόμενη μείωση φόρου.

22 Το CNPF άσκησε αναίρεση κατά της δικαστικής αυτής αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, προβάλλοντας πέντε λόγους αναιρέσεως, εκ των οποίων οι τρεις πρώτοι αντλούνται από την παράβαση, την άρνηση εφαρμογής, την κακή εφαρμογή ή την εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 1, στοιχείο κα′, σημείο i, 3, παράγραφος 1, 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, και 76, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, καθώς και του άρθρου 10 του κανονισμού 574/72.

23 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η λουξεμβουργιανή νομοθεσία που προβλέπει το επίδομα τέκνου θεωρεί το επίδομα αυτό οικογενειακή παροχή, στην οποία εφαρμόζονται οι συναφώς προβλεπόμενοι κανόνες περί μη σωρεύσεως.

24 Κατά το εν λόγω δικαστήριο, ο μηχανισμός του εξισωτικού συμπληρώματος, που εισήχθη από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στον οποίο αναφέρεται η κανονιστική πράξη του Μεγάλου Δούκα της 19ης Δεκεμβρίου 2008, είναι κατάλληλος εφόσον εφαρμόζεται σε παροχή που χαρακτηρίζεται ως οικογενειακή παροχή κατά την έννοια των άρθρων 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού 1408/7. Αντιθέτως, αν ο μηχανισμός του εξισωτικού συμπληρώματος εφαρμόζεται σε απολαβές που δεν συνιστούν παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως κατά την έννοια του εν λόγω κανονισμού, υπάρχει ο κίνδυνος η εφαρμογή αυτή, της οποίας το αποτέλεσμα είναι να στερεί ένα μέρος των μεθοριακών εργαζομένων που μεταβαίνουν από άλλα κράτη μέλη στο Λουξεμβούργο για να ασκήσουν εκεί επαγγελματική δραστηριότητα της καταβολής ολοκλήρου του ποσού του επιδόματος τέκνου, το οποίο ωστόσο χορηγείται ολόκληρο στους εργαζομένους που διαμένουν στο Λουξεμβούργο, να συνιστά μέτρο συνεπαγόμενο διακρίσεις κατά την έννοια του άρθρου 7 του κανονισμού 1612/68, των άρθρων 18 ΣΛΕΕ και 45 ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 3 του κανονισμού 1408/71.

25 Έχοντας αμφιβολίες ως προς τον χαρακτηρισμό ως οικογενειακής παροχής, κατά την έννοια των άρθρων 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού 1408/71, μιας παροχής όπως το επίδομα τέκνου που προβλέπει η λουξεμβουργιανή νομοθεσία, το Cour de cassation αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνιστά μια παροχή όπως αυτή που προβλέπεται στον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007, περί του επιδόματος τέκνου, οικογενειακή παροχή κατά την έννοια των άρθρων 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού [1408/71];

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, είναι αντίθετη προς τα άρθρα 18 [ΣΛΕΕ] και 45 [ΣΛΕΕ], [το άρθρο] 7 του κανονισμού [1612/68] ή [το άρθρο] 3 του κανονισμού [1408/71] εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, σύμφωνα με την οποία η χορήγηση παροχής, όπως αυτή που προβλέπεται στον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007, περί του επιδόματος τέκνου, στους εργαζόμενους που ασκούν την επαγγελματική τους δραστηριότητα στο έδαφος του χορηγούντος την παροχή κράτους μέλους και κατοικούν με τα μέλη της οικογενείας τους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους αναστέλλεται για ποσό ίσο προς το ποσό των οικογενειακών παροχών που προβλέπονται για τα μέλη της οικογενείας τους από τη νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας, συνεπεία του ότι η εθνική νομοθεσία επιβάλλει την εφαρμογή επί της εν λόγω παροχής των κανόνων περί μη σωρεύσεως των οικογενειακών παροχών τους οποίους προβλέπουν [το άρθρο] 76 του κανονισμού [1408/71] και [το άρθρο] 10 του κανονισμού [574/72];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

26 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν τα άρθρα 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι μια παροχή όπως το επίδομα τέκνου που θεσπίστηκε με τον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007 περί του επιδόματος τέκνου συνιστά οικογενειακή παροχή κατά την έννοια του κανονισμού αυτού.

27 Πρέπει να υπομνησθεί, εκ προοιμίου, ότι, σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, το οποίο μνημονεύει ρητώς τις «νομοθεσίες που αφορούν τους [...] κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως», το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού καταλαμβάνει όλες τις νομοθεσίες των κρατών μελών που αφορούν τους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως που απαριθμούνται στα στοιχεία α′ έως η′ της ίδιας αυτής διατάξεως.

28 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι η διάκριση μεταξύ των παροχών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 και των παροχών που εμπίπτουν στο εν λόγω πεδίο έγκειται κατ' ουσίαν στα συστατικά κάθε παροχής στοιχεία, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της, και όχι στο αν μια παροχή χαρακτηρίζεται από την εθνική νομοθεσία ως παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως (βλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 1992, C-78/91, Hughes, Συλλογή 1992, σ. I-4839, σκέψη 14). Επιπλέον, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι χαρακτηριστικά που είναι μόνο τυπικά δεν πρέπει να θεωρούνται συστατικά στοιχεία καθοριστικά για τον χαρακτηρισμό των παροχών (βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, C-228/07, Petersen, Συλλογή 2008, σ. I-6989, σκέψη 21 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επομένως, το γεγονός ότι μια παροχή εμπίπτει στο εθνικό φορολογικό δίκαιο δεν είναι αποφασιστικής σημασίας για την εκτίμηση των συστατικών στοιχείων της.

29 Για την εκτίμηση αυτή πρέπει, πρώτον, να εξεταστεί αν το επίδομα τέκνου, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, πρέπει να θεωρηθεί «παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως» κατά την έννοια του κανονισμού 1408/71.

30 Κατά πάγια νομολογία, μια παροχή μπορεί να θεωρηθεί παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως εφόσον χορηγείται στους δικαιούχους χωρίς να γίνεται καμία εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των ατομικών αναγκών, βάσει νομοθετικώς καθοριζομένης καταστάσεως, και εφόσον αφορά κάποιον από τους ρητώς απαριθμούμενους στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 κινδύνους (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Ιουλίου 2011, C-503/09, Stewart, Συλλογή 2011, σ. I-6497, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

31 Όπως ισχυρίζονται το CNPF και η Επιτροπή, η επίμαχη στην κύρια δίκη παροχή χορηγείται, αφενός, αυτομάτως όταν το τέκνο είναι συντηρούμενο και για να αντισταθμίσει τα βάρη που συνδέονται με τη συντήρηση του τέκνου αυτού και αντιστοιχεί, αφετέρου, σε ένα κατ' αποκοπήν ποσό, που παρέχεται αυτομάτως, χωρίς ουδόλως να συνδέεται με τα εισοδήματα ή τους φόρους που οφείλει ο αιτών. Επομένως, μια παροχή όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνιστά όντως παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως.

32 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ο τρόπος χρηματοδοτήσεως μιας παροχής ουδεμία ασκεί επιρροή για τον χαρακτηρισμό της ως παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως, πράγμα που αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού δεν αποκλείονται οι μη εξαρτώμενες από την καταβολή εισφορών παροχές (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Hughes, σκέψη 21). Ομοίως, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι για τον χαρακτηρισμό παροχής ως παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως δεν έχει σημασία ο νομικός μηχανισμός στον οποίο ανατρέχει το κράτος μέλος για να θέσει σε εφαρμογή την παροχή αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 15ης Μαρτίου 2001, C-85/99, Offermanns, Συλλογή 2001, σ. I-2261, σκέψη 46).

33 Δεύτερον, πρέπει να καθοριστεί επακριβώς η φύση της επίμαχης στην κύρια δίκη παροχής. Προκειμένου να γίνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κίνδυνος τον οποίο καλύπτει κάθε παροχή (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-406/04, De Cuyper, Συλλογή 2006, σ. I-6947, σκέψη 27).

34 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 1, στοιχείο κα', σημείο i, του κανονισμού 1408/71, «με τον όρο "οικογενειακή παροχή" νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα προοριζόμενη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη». Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι σκοπός των οικογενειακών παροχών είναι η κοινωνική αρωγή των εργαζομένων που φέρουν οικογενειακά βάρη μέσω της συμβολής του κοινωνικού συνόλου στα βάρη αυτά (βλ. αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 1985, 104/84, Kromhout, Συλλογή 1985, σ. 2205, σκέψη 14, καθώς και της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, C-216/12 και C-217/12, Hliddal και Bornand, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

35 Η έκφραση «να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη» του άρθρου 1, στοιχείο κα', σημείο i, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι αφορά, ιδίως, κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό η οποία αποσκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση των τέκνων (αποφάσεις Offermanns, προπαρατεθείσα, σκέψη 41, και της 7ης Νοεμβρίου 2002, C-333/00, Maaheimo, Συλλογή 2002, σ. I-10087, σκέψη 25).

36 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως τονίζουν το CNPF και η Επιτροπή και όπως προκύπτει από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία, ότι το επίδομα τέκνου, που καταβάλλεται για κάθε συντηρούμενο τέκνο, αντιπροσωπεύει μια κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό που αποσκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση των τέκνων και συνιστά συνεπώς οικογενειακή παροχή κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο κα', σημείο i, του κανονισμού 1408/71.

37 Συναφώς, το γεγονός, αφενός, ότι η κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό λαμβάνει τη μορφή παροχής εις χρήμα καταβαλλόμενης στο πλαίσιο του εθνικού φορολογικού δικαίου και, αφετέρου, ότι το επίδομα τέκνου προέρχεται από τη μείωση φόρου λόγω τέκνου δεν θέτει εν αμφιβόλω τον χαρακτηρισμό της παροχής αυτής ως «οικογενειακής παροχής», δυνάμει των αρχών που υπενθυμίστηκαν στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως.

38 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι παροχή, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη επίδομα τέκνου, συνιστά οικογενειακή παροχή κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο κα′, σημείο i, του κανονισμού 1408/71.

39 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι παροχή όπως το επίδομα τέκνου που θεσπίστηκε με τον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007, περί του επιδόματος τέκνου, συνιστά οικογενειακή παροχή κατά την έννοια του κανονισμού αυτού.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

40 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Τα άρθρα 1, στοιχείο κα′, σημείο i, και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 647/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2005, έχουν την έννοια ότι παροχή όπως το επίδομα τέκνου που θεσπίστηκε με τον νόμο της 21ης Δεκεμβρίου 2007, περί του επιδόματος τέκνου, συνιστά οικογενειακή παροχή κατά την έννοια του κανονισμού αυτού.

(υπογραφές)